

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологічні та теоретичні проблеми психології

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методологічні та теоретичні проблеми психології
Рівень вищої освіти	Другий
Викладач (-і)	Пілецька Любомира Сидорівна
Контактний телефон викладача	+380 966806301
Е-mail викладача	lybomyra.piletska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	90 ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія та технологія психологічних досліджень	
3. Мета та цілі курсу	
Мета: формування в аспірантів наукового бачення змісту провідних психологічних теорій, історичних, соціокультурних і феноменологічних передумов конструювання і верифікації наукового психологічного знання, розуміння боротьби ідей, шкіл, підходів, принципів наукових досліджень, правил і критеріїв унормування дослідницьких фактів і переведення їх в розряд наукових, тощо; відстежувати міждисциплінарні взаємозв'язки, методологічно грамотно вибудовувати своє наукове дослідження, конструювати дослідницькі гіпотези, рефлексувати досягнуті результати, проектувати стратегічні дослідницькі цілі й оперативні тактичні завдання, а також шляхи їх досягнення.	
4. Компетентності	
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами. СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики. СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно-та мультидисциплінарних командах. СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями	
5. Результати навчання	
ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях. ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою, здійснювати самоосвіту, проходити підвищення кваліфікації, брати участь та здійснювати супервізію та інтервізію з метою профілактики професійного вигорання. ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності. ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових, зокрема гендерних, підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.	
6. Організація навчання	
Обсяг навчальної дисципліни	

Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	053 Психологія	1	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
ТЕМА		Кількість годин	
		лекції	самост. роб.
Тема 1. Основні атрибути теоретико-методологічного аналізу в психології		2	4
Тема 2. Основні моделі розвитку науки		2	2
Тема 3. Методологічні принципи наукового пізнання в психології		2	4
Тема 4. Шляхи подолання кризи психологічної науки		2	2
Тема 5. Методологічні засади дослідження особистості		2	2
Тема 6. Технологія психологічних досліджень		2	2
Тема 7. Особливості проведення наукових досліджень			2
7. Система оцінювання дисципліни			
Загальна система оцінювання дисципліни		Участь в обговореннях на семінарах – 10 балів Виконання завдання №1 – 20 балів Виконання завдання №2 – 10 балів Виконання завдання №3 – 10 балів Підсумковий тест – 50 бали	
Практичне завдання №1. Написання наукових тез		<p>Тези доповіді — це опубліковані до початку наукової конференції матеріали наукового характеру, де викладено основні аспекти наукової доповіді. Вони фіксують науковий пріоритет автора й містять матеріали, відсутні в інших публікаціях. Можливий виклад однієї тези. Тези пишуться науковим стилем</p> <p>Рекомендований обсяг тез наукової доповіді становить три-п'ять сторінок машинописного тексту через 1,5 інтервали. Схематично структура тез наукової доповіді виглядає таким чином: теза — обґрунтування — доказ — аргумент — результат — перспективи.</p> <p>При підготовці тез наукової доповіді слід дотримуватися таких правил:</p> <ul style="list-style-type: none"> • у правому верхньому куті розміщують прізвище автора та його ініціали; за необхідності вказують інші дані, які доповнюють відомості про автора (студент, аспірант, викладач, місце роботи або навчання). • назва тез доповіді стисло відбиває головну ідею, думку, положення (п'ять-сім слів). <p>Виклад суті доповіді доцільно здійснювати у такій послідовності:</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - актуальність проблеми; - стан розробки проблеми (перелічуються вчені, які зверталися до розробки цієї проблеми); - наявність проблемної ситуації між необхідністю її вивчення, удосконалення та сучасним станом її розробки та втілення; - основна ідея, положення, висновки дослідження, якими методами це досягнуто; - основні результати дослідження, їхнє значення для розвитку теорії та/або практики. - висновки та перспективи подальших досліджень. <p>Посилання на джерела, цитати. Дозволяється включати цифровий, фактичний матеріал. Формулювання кожної тези починається з нового рядка. Кожна теза містить самостійну думку, що висловлюється в одному або кількох реченнях. Виклад суті ідеї чи положення здійснюється без наведення конкретних прикладів. Виступаючи на науковій конференції, можна послатися на опубліковані тези доповіді і зупинитися на одній з основних (дискусійних) тез. Тези засвідчують апробацію результатів наукового дослідження.</p> <p>Критерії оцінювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назва тез стосується проблеми дисертаційної роботи студента. 2. Тези змістовно розкривають заявлену тему в проблемі. 3. Тези викладені за рекомендованою структурою, правильно оформлені відповідно до вимог. 4. Тези є самостійними і відображають позицію аспіранта як автора і дослідника. <p>Вимоги до оформлення тез: → Обсяг тез: до 5 сторінок. Текстовий редактор – Microsoft Word, формат сторінки А4 (210x297 мм). Поля: по 20 мм. Шрифт – Times New Roman. Кегль – 14. Міжрядковий інтервал – 1,5. Стиль – Normal. → Відомості про авторів: прізвище, ініціали – шрифт напівжирний, вирівнювання по правому краю; – посада, науковий ступінь, вчене звання – шрифт звичайний, вирівнювання по правому краю; – місце роботи або навчання – в дужках курсивом. → Назва тез: шрифт звичайний, усі символи прописні, без переносу слів, вирівнювання по центру. Текстова частина: вирівнювання по ширині, без переносу слів. Абзацний відступ – 1 см. → Список літератури розміщується наприкінці тексту, згідно зі встановленими вимогами. http://surl.li/dxjkl</p>
<p>Практичне завдання 2. Підготувати реферативний аналіз наукових статей іноземною мовою до теми дисертаційного дослідження. Практичне завдання 3.</p>	<p>Вимоги до практичних завдань 2-3. Критерії оцінки практичних завдань № 2-3. Відмінно (9-10) - Магістр засвоїв понятійний апарат теми; самостійно проаналізував літературу, узагальнив інформацію; матеріал подано структуровано, логічно, змістовно, лаконічно; Змістовно і науково проаналізував наукові підходи, принципи відповідно до теми власного дослідження. самостійно підготував тези за темою</p>

<p>Проаналізувати наукові підходи, принципи відповідно до теми власного дисертаційного дослідження, самостійно розробити теоретичну модель дослідження, опираючись на основні поняття і категорії дослідження; самостійно розробити емпіричну модель дослідження – підібрати психодіагностичний інструментарій відповідно до предмета та об'єкта дослідження.</p>	<p>наукового дослідження; самостійно розробив теоретичну модель дослідження, опираючись на основні поняття і категорії дослідження; самостійно розробив емпіричну модель дослідження – підібрав психодіагностичний інструментарій відповідно до предмета та об'єкта дослідження. Завдання підготовлено вчасно і презентовано на занятті; Добре (7-8) – завдання виконано відповідно до вимог; допущено незначні помилки при поясненні понять чи наведені прикладів; використано літературу; або ж матеріал подано недостатньо структуровано, змістовно, лаконічно; завдання підготовлено вчасно. Або студенти підготували завдання відповідно всіх вимог без помилок, проте не бажали презентувати на занятті; Задовільно (5-6) – завдання виконано із певним недотриманням вимог: опора тільки на лекційний матеріал, відсутність візуального підкріплення теми; матеріал подано не систематизовано, не лаконічно; презентація надто мала або ж надто об'ємна. Презентована на практичному занятті з помилками або ж не презентована. Незадовільно (1-2) – виконано менше як 50% вимог, нема відповідності завданню; 0 балів – презентація відсутня.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>На семінарських заняттях обговорюються завдання, які виконують аспіранти самостійно, а також обговорення актуалізованих питань на лекціях. Відповідно до критеріїв оцінювання.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Магістр допускається до підсумкового контролю при умові здачі усіх практичних завдань, підсумкового тестування по модулю. Підсумкова оцінка за курс є сумою балів набраних протягом семестру за усі види роботи: усні оцінки за роботу на семінарах, виконані завдання, підсумковий тест.</p>
<p>8. Політика курсу</p>	
<p>Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності (списані роботи не зараховуються). Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. За невчасно здане завдання знижується бал. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності на занятті.</p>	
<p>9. Рекомендована література</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Балл Г. О. Раціогуманістична орієнтація в методології людинознавства / Г. О. Балл. – К. : Видавництво ПП «СКД», 2017. – 204 с. 2. Карпенко З. С. Аксіологічна психологія особистості / З. С. Карпенко. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2009. – 512 с. 3. Савчин М. Методологеми психології : монографія / М. Савчин. – К. : Академвидав, 2013. – 224 с. 4. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості: Навч. посібник. 2-е вид. / Т. М. Титаренко. – К. : Каравела, 2013. – 372 с. 	
<p><i>Допоміжна</i></p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Фурман А. В. Ідея і зміст професійного методологування : [монографія] / А. В. Фурман. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 378 с. 	

Інформаційні ресурси

1. М'ясоїд П. А. *Загальна психологія*: Навч. посіб. / П. А. М'ясоїд. – 3-тє вид., випр. — К. : Вища шк., 2004. – 487 с. Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk670180.pdf>
2. Фурман А. В. Парадигма як предмет методологічної рефлексії / А. В. Фурман // *Психологія і суспільство*. – 2013. – № 3. – С. 72–85. Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/1810-2131/article/view/114442/108966>
3. Theoretical and methodological problems in cross-cultural psychology C Ratner, L Hui - *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 2003 - Wiley Online Library <https://rowman.com/ISBN/9781498524155/Methodological>
4. Problems-with-the-Academic-Sources-of-Popular-Psychology-Context-Inference-and-Measurement Block, N. (2007). Consciousness, accessibility and the mesh between psychology and neuroscience. *Behav. Brain Sci.* 30, 481–499. doi: [10.1017/s0140525x07002786](https://doi.org/10.1017/s0140525x07002786)
5. Social psychology—Methodology. I. Bryant, Fred Boyd, 1952-. II. Society for the Psychological Study of Social Issues. III. Series.
6. P. Genkova · 2012 — Um eine kulturvergleichende Untersuchung methodisch abzusichern, sollen die spezifischen Probleme der Kulturvergleichenden Psychologie berücksichtigt werden ...Empfohlene Zitierung / Suggested Citation: Bergold, J., & Breuer, F. (1987). Methodologische und methodische Probleme bei der Erforschung der Sicht des Subjekts. In J. Bergold, & U. Flick (Hrsg.), *Ein-Sichten: Zugänge zur Sicht des Subjekts mittels qualitativer Forschung* (S. 20-52). Tübingen: dgvt-Verl. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-25880>
7. Plaum, E. (1981). Methodische Probleme einer Diagnostik auf interaktionstheoretischer Basis [Methodological problems of diagnosis based on interaction theory]. *Psychologie und Praxis*, 25(2), 91–98.

Викладач _Пілецька Любомира Сидорівна